

Vught, 6 november 2011

Graag willen we reageren op vragen rondom onze handtekeningenactie. Die actie is niet los te zien van onze algehele inhoudelijke kritiek op het K&I beleid van de PKN, of liever gezegd, de afwezigheid daarvan.

Het probleem zit hem al direct in het feit dat de Kerkorde als bindende belijdenisafspraken omtrent onze opdracht en verhouding tegenover Israël kennelijk volledig en stilzwijgend is ingeruild voor de opvattingen in de IP nota. Het is ronduit veelzeggend dat die verhouding, met alle theologische vragen die daarbij aan de orde komen, alleen nog bezien en doordacht wordt in het licht van het conflict met de Palestijnen. Het blijkt erg lastig te zijn om het onderscheid te maken tussen de specifieke betekenis van Israël als bestaansgrond van de kerk en onze relatie met geloofsgenoten elders en volken die onze steun nodig hebben.

Een ander aspect van het probleem is gelegen in het feit dat het werk van K&I nu overgenomen is door Kerk in Actie, waarmee de inhoudelijke theologische agenda niet meer leidend is voor de diaconale agenda, maar gewoon is geschrappt. Dit alles in de veronderstelling dat die zg. Israeltheologie nu wel bekend is of niet meer van belang en dat het tijd wordt voor de internationale agenda namelijk "het conflict" en meer specifiek de Palestijnse zaak.

Het uitgangspunt in de kerkorde is dat de kerk verschillende opdrachten heeft: diaconaal, pastoraal enz. maar dat de basis van al die opdrachten en taken het gesprek met Israël hoort te zijn. Na eeuwen van kerkelijk antisemitisme en theologische verguizing heeft de kerk na WO II beseft hoezeer ze daarmee van haar wortels is losgeraakt. Als volken uit de heidenen hebben wij via de Jood Jezus de God van de bijbel leren kennen. De God die Israël als eerste uitkoos om zijn bedoelingen met mens en aarde kenbaar te maken in de hoop dat andere volken zouden volgen. Om de ervaringsverhalen van Israël, vanaf bijbelse tijden tot nu, te kunnen begrijpen, zullen we de tekst met een Joodse bril moeten lezen. En om Jezus te kunnen volgen, zullen wij zijn traditie moeten kennen, inclusief de Talmoedische traditie. Anders laten we de tekst buikspreken.

Dat betekent dus dat bestudering van de Joodse bronnen en het gesprek met het levende Jodendom nu een basisvoorwaarde is voor het spreken en handelen van de kerk. Dit gegeven gaat vooraf aan, is voorwaarde voor elk spreken en handelen van de kerk.

Vanuit die eigen bronnen heeft Israël ook een aantal fundamentele theologische vragen voor de kerk. Vragen waar de kerk niet omheen kan, zeker nu we weten, met schade en schande, wat de gevolgen zijn als we zonder Israël theologiseren of de teksten gebruiken om dat volk "profetisch" en triomfalistisch de oren te wassen.

Het zal duidelijk zijn dat het dus niet gaat om een interne, marginale zaak, maar om de opdracht van de kerk wereldwijd. Niet uit keuze of voorkeur, maar simpelweg omdat we niet om deze feiten heen kunnen en omdat we als kerk anders wartaal uitslaan. Dat geldt ook voor die internationale agenda en voor de contacten met onze Palestijnse geloofsgenoten bijv. over het Kairosdocument.

Vandaar dat wij als platform onderscheid hebben gemaakt tussen de noodkreet die daarin werd verwoord en de theologie die als onderbouwing werd gehanteerd. Als Meta Floor e.a. beweren dat er bij Sabeel geen sprake is van vervangingstheologie, omdat dat een westerse aangelegenheid zou zijn, dan geeft dat alleen maar aan a. dat men niet meer blijkt te weten waar die manier van theologiseren begonnen is (2^e eeuw in het M.O.) en b. waaraan die te herkennen valt. Als father Jamal in een maildiscussie met ons

heftig ontkent dat wij christenen uit de heidenen zijn en stelt dat wij het godsvolk zijn dat in de bijbel aangesproken wordt, dan is dat onvervalste vervangingstheologie. Zodra er gesproken wordt over Jezus die met een 'nieuwe leer' gekomen is waardoor de oude beloften, land,verkiezing, volk van God vervuld zijn en vervangen door een universeel recht, dan moeten alle bellen gaan rinkelen.

Volgens het Kairosdocument maakt een ieder die een beroep doet op de (land)beloften aan Israel de Joodse bijbel tot "een versteende letter, een dode letter". Aangezien in dit verband niet expliciet verwezen wordt naar de Joodse aanhangers van de Groot Israel gedachte (minderheidsopvatting), wordt daarmee dus het bestaansrecht van de Joodse staat afgeserveerd als een "fundamentalistische Bijbelopvatting".

Voor alle duidelijkheid, wij beweren niet dat Israel boven elke kritiek verheven is. Ook niet dat de Palestijnen geen recht op een eigen staat zouden hebben. Waar wij moeite mee hebben is de eenzijdige en vaak ongerechtvaardigde kritiek tegenover Israel, het naïeve dader – slachtoffer model dat zowel door de PKN als door Sabeel gehanteerd wordt. Geen behoorlijke analyse van de oorzaken van de Palestijnse ellende, geen spoor van kritiek op het Arabisch/Palestijnse aandeel in de hele situatie. En de cruciale invloed van de Islam op het Arabische gedachtegoed, lijkt helemaal geen rol te spelen. Terwijl het, in de hele Arabische wereld, wijd verspreide dogma dat de Joodse aanwezigheid op Islamitische grond niet getolereerd zal worden en dat de vernietiging van Israel het uiteindelijke doel blijft, toch overduidelijk in het handvest van zowel Hamas als de Islamitische Jihad beleden wordt en onderschreven door Fatah. Waarmee dus "de bezetting" als oorzaak en oplossing van het conflict een drogreden en een illusie is.

Kortom, het mag waar zijn dat er Palestijnen zijn die zich door Sabeel en Meta Floor bemoedigd voelen, wij zijn van mening dat de laatste met hun "oude" theologie en hun onwaarachtige, eenzijdig opstelling vooral bijdragen aan stemmingmakerij en zeker niet aan wederzijds begrip of verheldering voor de Palestijnse en Nederlandse christelijke achterban.

Een ander punt van kritiek onzerzijds is dat Sabeel maar een deel van de Palestijnen vertegenwoordigt. Er zijn genoeg kritische mensen daar die hun leiders verwijten dat ze elke kans op vrede verkwanseld hebben ten gunste van de gewelddadige strijd. Hun stemmen krijgen weinig kans in de gecontroleerde media en ook niet via Kerk in Actie.

Ook aan Joodse kant is de partnerkeuze van de PKN uiterst eenkennig. Kleine, op zichzelf waardevolle, projecten, maar allemaal uit dezelfde hoek. De meerderheid van de bevolking, van de opeenvolgende regeringen en van de leidende rabbijnen, is geen aanhanger van de Groot Israel gedachte, heeft altijd het principe van land voor vrede gesteund en erkent nog steeds het recht van de Palestijnen op een eigen staat. Veel organisaties, zoals het internationaal gerespecteerde Shalom Hartman Instituut, komen tot deze opvatting vanuit een grondige bestudering van de eigen Joodse bronnen, toegepast op de prangende vragen van nu. Vele Joden, Christenen en Moslims (ook Palestijnen) uit binnen-en buitenland komen daar samen om te studeren en te discussiëren.

Als het zendingsdoel van de PKN "troost en bemoediging" is, dan kunnen dergelijke organisaties goede diensten bewijzen voor Palestijnse en Nederlandse christenen in de theologische bezinning op thema's als beloften, verkiezing, land enz

Als het gaat om een beroep op het internationaal recht kan ik het boek "Israel, een staat ter discussie?" aanbevelen, geschreven door de jurist dr. Matthijs de Blois, specialist in internationaal recht (uitg. Groen Heerenveen). Daarin blijkt e.e.a. toch iets genuanceerder te liggen dan doorgaans beweerd wordt.

Wij hopen hiermee duidelijk gemaakt te hebben dat het om een fundamentele zaak gaat waarmee de geloofwaardigheid van de kerk valt of staat. Vandaar dat het platform Appèl Kerk en Israël zich geroepen voelt om het "huiswerk" uit de kerkerde serieus te nemen.

Met vriendelijke groet,

Marja van den Beld
namens het platform Appèl K&I